

Udruga za razvoj visokoga školstva „Universitas“

Omladinska 14
HR 51000 Rijeka
Tel. +385 51 345 046
Fax. +385 51 345 207
E-mail: universitas@ffri.hr

Program inicijalnog osposobljavanja
visokoškolskih nastavnika za rad u nastavi
(INIOS)

ZAVRŠNI IZVJEŠTAJ

Rijeka, lipanj 2006.

Uvodne napomene

Udruga za razvoj visokoga školstva «Universitas» organizirala je i provela Program inicijalnog osposobljavanja i usavršavanja visokoškolskih nastavnika za rad u nastavi (INIOS) za polaznike s Građevinskog fakulteta u Rijeci. Program je financirala Nacionalna zaklada za znanost, visoko školstvo i tehnologijski razvoj RH u okviru programa Potpora reformi visokog obrazovanja (01) - Izgradnja institucijskih mehanizama za unaprjeđenje kvalitete (01.02).

Na Program se prijavilo ukupno 12 polaznika:

Bulić Mladen
Lučić Sanja
Medvedović Tino
Orbanić Jasmina (nije sudjelovala)
Radošević Ines
Rechner Šustar Ira
Ružić Igor
Štimac Ivana (nije sudjelovala)
Torić Neira
Turina Nataša
Žic Elvis
Žufić Enco

Svakom polazniku uručen je komplet nastavnih materijala (sadržaj Programa, raspored, slajdovi prezentacija uz svaku pojedinu temu, eventualni dodatni prilozi uz teme, blok i kemijska olovka). Program su pripremile i izvodile Jasminka Ledić, Vesna Kovač i Nataša Hoić-Božić s Filozofskog fakulteta u Rijeci.

Osnovne informacije o INIOS-u

Program je izrađen na temelju uvida u stručnu literaturu i relevantne dokumente koji prate provedbu Bolonjskog procesa, rezultata (vlastitih) istraživanja, analize sličnih programa i iskustva u radu s inozemnim stručnjacima i visokoškolskim nastavnicima iz Hrvatske, a u njega su ugrađene i sugestije visokoškolskih nastavnika koji su sudjelovali na radionicama što ih je organizirala Udruga za razvoj visokoga školstva «Universitas».

Program polazi od pretpostavke da mnogi visokoškolski nastavnici imaju dragocjena iskustva koja trebaju osmisliti, razmijeniti s kolegama i povezati s teorijom, te da se u budućnosti treba mijenjati i usavršavati kako bi pratio potrebe sveučilišnih nastavnika i suradnika, ali i prethodio promjenama koje očekuju sustav visokoga obrazovanja. Program je usporediv sa sličnim programima (primjerice, Certificate in Teaching in Higher Education kojega organizira The Oxford Centre for Staff and Learning Development na Oxford Brookes University, Velika Britanija), a zasnovan je na principima i vrijednostima koje zastupa SEDA - prepoznata kao vodeća institucija koja teži profesionalizaciji i standardima kvalitete rada u visokoškolskoj nastavi. Program je rađen u skladu s preporukama koje o pitanjima osiguranja kvalitete visokoškolske nastave upućuju relevantne institucije koje prate realizaciju Bolonjskog procesa (primjerice, European Association for Quality Assurance in Higher Education - EAQA, European University Association - EUA i dr.). Od posebnog značaja za hrvatske visokoškolske institucije su i zaključci sa 12. godišnje skupštine udruženja International Consortium for Educational Development in Higher Education (ICED) koja je održana u travnju 2005. godine u Rijeci upravo u organizaciji Universitasu. Sve je više sveučilišta u svijetu koje osposobljavanje za rad u nastavi postavlja kao **obvezu** za sve novopridošle nastavnike. Predloženi program predstavlja minimum osposobljavanja za rad u nastavi, na kojega se kasnije lako nadograđuju novi sadržaji.

Program poštuje posebnosti i zahtjeve visokoškolskog poučavanja, a zasniva se na principima iskustvenog i kolegijalnog učenja, s namjerom da se oblikuje «razmišljajući praktičar», posvećen aktivnom učenju i studentima orijentiranom poučavanju. Također podržava preporuke EAQA-e (pripremljene za ministarsku konferenciju o visokom obrazovanju u Bergenu) koje se odnose na definiranje standarda osiguranja kvalitete visokoškolske nastave, ističući da institucije moraju osigurati da nastavnici posjeduju minimalne kompetencije za rad u nastavi ali i mogućnosti da te kompetencije razvijaju i proširuju. Program polazi od pretpostavke da mnogi visokoškolski nastavnici imaju dragocjena iskustva koja trebaju osmisliti, razmijeniti s kolegama i povezati s teorijom. Program se sastojao od 30 sati nastave (rad s cijelom grupom, rad s malim grupama). Za izvršavanje obveza koje iz njega proizlaze potrebno je utrošiti još oko 30 sati samostalnog rada.¹ Predviđeno je da se nastava i obveze koje iz programa proizlaze izvrše u 6 mjeseci (neposredna nastava tijekom veljače i lipnja 2006. godine).

Da bi dobili certifikat o uspješno završenom programu pristupnici trebaju:

1. Prisustvovati na najmanje 20 sati nastave.
2. Izraditi portfelj.
3. Izraditi studij slučaja (odabrati jedan problem u nastavi, predložiti načine njegova rješavanja, izvesti, pratiti, vrednovati, analizirati promjenu).

Sadržaj i raspored rada

Nastavni sadržaji podijeljeni su u 2 cjeline. *Uvodna cjelina* smješta visoko obrazovanje u kontekst suvremenog društva, obraća se stanju i razvojnim smjernicama visokog obrazovanja u Hrvatskoj, s posebnim naglaskom na Bolonjski proces. Kroz ove se sadržaje nastoji i utjecati na promišljanje i sustavno vođenje vlastitog osobnog i profesionalnog razvoja.

U cjelini o *usavršavanju nastave i učenja*, kroz 8 tema nude se sadržaji koji – u skladu s prethodno navedenim ishodištima, principima i vrijednostima - nastoje dati temeljne informacije o suvremenoj visokoškolskoj nastavi i aktivnom učenju studenata.

Program se odvijao prema sljedećem rasporedu:

Srijeda, 1. veljače 2006.

8.30-10.00	Uvod, temeljne informacije o programu i radu Aktivno učenje i poučavanje (Jasminka Ledić)
10.00-10.15	Pauza za kavu
10.15-11.45	Aktivno učenje i poučavanje Projekt <i>Tuning</i> (Jasminka Ledić)
11.45 – 12.15	Pauza za ručak
12.15 – 13.45	Kako (uspješno) predavati (Jasminka Ledić)

Četvrtak, 2. veljače 2006.

8.30-10.00	Prezentacija portala o e-learningu (Nataša Hoić - Božić)
10.00-10.15	Pauza za kavu
10.15-11.45	Hrvatski sustav visokog obrazovanja u nacionalnom i globalnom kontekstu (Vesna Kovač)
11.45 – 12.15	Pauza za ručak
12.15 – 13.45	Diskusija – nastavna metoda u visokom obrazovanju (Vesna Kovač)

Srijeda, 8. veljače 2006.

¹ U skladu s pravilima ECTS-a, ovaj program ima 2 ECTS boda.

8.30-10.00	Kako organizirati (uspješan) seminar (Jasminka Ledić)
10.00-10.15	Pauza za kavu
10.15-11.45	Priprema visokoškolskih nastavnika za rad u nastavi: trendovi, primjeri, izazovi (Jasminka Ledić)
11.45 – 12.15	Pauza za ručak
12.15 – 13.45	Priprema visokoškolskih nastavnika za rad u nastavi: trendovi, primjeri, izazovi Nastavnikov portfelj (Jasminka Ledić)

Četvrtak, 9. veljače 2006.

8.30-10.00	Primjena <i>studija slučaja</i> u nastavi Priprema studenata za samostalno učenje (Vesna Kovač)
10.00-10.15	Pauza za kavu
10.15-11.45	Vrednovanje učenja, nastave i nastavnika (Vesna Kovač)
11.45 – 12.15	Pauza za ručak
12.15 – 13.45	Prema određivanju standarda i indikatora kvalitete visokoškolske nastave: trendovi, preporuke i problemi primjene (Vesna Kovač)

Utorak, 20. lipnja 2006.

9.00-10.30	Rasprava: Bolonjski proces i kvaliteta nastave (Vesna Kovač)
10.30-10.45	Pauza za kavu
10.45-12.15	Analiza vježbe PBL (Vesna Kovač)
12-15-12.30	Pauza za kavu
12.30-14.00	Analiza vježbe: Nastavnički portfelj (Jasminka Ledić) Zaključak, evaluacija INIOS-a (Jasminka Ledić i Vesna Kovač)

Osvrt na realizaciju Programa

Program se odvijao prema utvrđenom rasporedu uz aktivno sudjelovanje polaznika, a osobito valja istaknuti angažman polaznika tijekom nastave u lipnju. Polaznici su interpretirali vježbe koje su samostalno izradili u periodu između veljače i lipnja prema sljedećim uputama:

Uputa za prezentaciju portfelja:

Cilj prezentacije je:

1. upoznati druge polaznike s vlastitim radom i
2. ukazati na izazove s kojima su se sretali u pripremi svog portfelja.

Uputa za prezentaciju vježbe PBL:

Cilj prezentacije je:

1. predstaviti problem iz svoje nastavne prakse
2. izvijestiti polaznike o prijedlogu koraka za rješavanje problema prema uputama za primjenu PBL metode
3. prodiskutirati izvješće u grupi, osvrnuti se na pojedine korake i rezultate, dati preporuke za poboljšanje i sl.

Iznimni angažman polaznika uočen je u kreativnoj prezentaciji vježbe PBL. Polaznici su zajedničkim radom osmislili pristup nastavi PBL metodom kroz koji su svaki s aspekta predmeta kojeg poučavaju pridonosili rješavanju zajedničkog problema kojeg su nazvali «Most na Rječini». U prilogu ovom izvješću je zajednička prezentacija polaznika, nakon koje su slijedile pojedinačne prezentacije svakog sudionika. Također valja pohvaliti angažman polaznika u izradi nastavnikovih portfelja.

Na kraju programa dogovoreno je da se financijska sredstva predviđena za kupovinu stručne literature utroši na one knjige pomoću kojih će polaznici rješavati uočene probleme u nastavi (primjena određenih nastavnih metoda, evaluacija kvalitete nastave i sl.). Izrada popisa knjiga i kupovina je u tijeku.

Osvrt na evaluaciju programa

Polaznici su ispunili evaluacijski upitnik (u prilogu). Iz pristiglih odgovora izdvajamo komentar polaznika s kojim i zaključujemo ovo izvješće:

"Samo bih još jednom naglasio da je jako bitno da u ovaj složen i značajan projekt moraju biti uključeni apsolutno svi koji imaju ikakve veze sa visokoškolstvom. Potvrđeno je da imamo vrsne i kvalitetne profesore i asistente, stoga ne vidim razlog zašto se ovakav jedan projekt ne bi realizirao na dobrobit sviju nas, prvenstveno naših studenata.»

Nadamo se da će Program inicijalnog osposobljavanja visokoškolskih nastavnika za rad u nastavi (INIOS) i dalje dobivati financijsku potporu relevantnih institucija i da će se u Program uključiti sve veći broj polaznika s naših sveučilišta.

Izvješće sastavila: doc. dr. sc. Vesna Kovač, predsjednica Universitasa

Popis priloga:

- prezentacija polaznika (zajednička vježba PBL)
- listić za evaluaciju programa
- primjer potvrde o sudjelovanju